

ДЕМЕТЕР ЖУНКОВИЋ

Једна вест (2. марта), два кратка огласа (3. марта) у све мање читаној *Полицији* и понеко обавештење представља све што је тих првих мартовских дана 1997. забележено о човеку који је многе задужио, не само појединце него и установе у којима је радио или с којима је сарађивао. Налазио се свуда где су га звали или где је сматрао да може помоћи својим огромним знањем и искуством у пословима који нису једноставни.

Садањим генерацијама остаће најдуже у сећању по раду у Информационом центру Уједињених нација али и у депозитарним библиотекама Уједињених нација у Београду (Савезног министарства за иностране послове, Института за међународну политику и привреду и Правног факултета). Он је просто бдео над њиховим уредним снабдевањем, ишао од једне библиотеке до друге, налазио дупликате и њима попуњавао празнине које је брижљиво бележио где год би их приметио. Мало је рећи да се захваљујући господину Жунковићу, како су га сви звали и у време свеопштег друговања, многе библиотеке могу да похвале комплетима ретких докумената. У том циљу Жунковић није штедео ни време ни новац за дописивање с библиотекама из Хага и Женеве, па је и о свом трошку тамо одлазио и отуда се враћао с великим пакетима. Њему једноставно ништа није било тешко, ни усред најјаче зиме ни за највећих летњих врућина. Када су сви одлазили на одморе, он је остајао у Београду да у тишини и ни од кога узнемираван обавља своју мисију. Тако годинама и деценијама. Без таквих заљубљеника у посао никакав напредак не би био могућ.

Зато, када данас кажемо да је у том погледу Жунковић био један од ретких или да је био јединствен пример таквог посленика, с дубоким жаљењем морамо да констатујемо да је, због неразумевања значаја послова које је обављао у нашој средини, он остао без наследника, уместо да је створио школу документатора. Због тога сада сви морају као самоуци да полазе од почетка. Но, то је можда наша вуковска судбина у многим областима живота почев од друштвеног и државног. Жунковић је све тегабе, како личне тако и друштвене, подносио стоички, с миром који је изазивао само дивљење иако је имао разлога да пати више од нас с обзиром на меру у којој су невоље долазиле из организације чије је деловање пропагирао више него ико у Југославији.

Своје најбоље животне године Деметер Жунковић је провео у Информационом центру Уједињених нација у Београду у коме је

формално завршио свој званични радни век и одакле је пензионисан, али је наставио да ради као да се ништа није променило. Требало га је посматрати на Сајму књига како испред штанда Информационог центра УН упознаје радозналце с публикацијама ове светске организације. Вероватно да нико као он није тако болно доживео затварање Информационог центра у Београду. Да Жунковићева и наша трагедија буде већа, са затварањем Информационог центра изгубљен је траг његовој архиви са службеничким досијеима, тако да нисмо у могућности да сазнамо најосновније податке из службеничке биографије једног ретког и неуморног посленика кога је сопствена организација осудила на заборав. Иронијом судбине Жунковић је постао највећа жртва интелектуалних санкција организације чији је он био највећи и најпреданији пропагатор. Можда ће једног дана неки упорни трагач открити оно што нама до сада није било доступно, а дотле ће Жунковића чувати у свом сећању сви који су имали прилику да га сретну, да од њега траже помоћ и савет.

Посебну захвалност Жунковићу дугују посленици на пољу међународног права и међународних односа. Како се рад из тих области није могао замислити без документације Друштва народа и Уједињених нација, сви путеви су водили Жунковићу. Он је свакога љубазно дочекивао и свакоме је свесрдно, рекло би се очински, помагао. Сувишно је рећи да је међу њима био и писац ових редова у време када су просторије Информационог центра биле на Теразијама. Без те и такве помоћи многе би дисертације биле мањкаве или немогуће. Данас компјутери могу да замене бескрајне картотеке, могу да пруже више података, али они немају душу. Могу да пруже само оно што имају, што је у њих ставио несавршени човек. Међутим, не могу да пруже благи савет и топлу људску реч, тако неопходне свакоме ко почиње да се бави озбиљним истраживачким радом. У нашој средини је то највише могао Деметер Жунковић. По томе ће остати у трајном сећању свих оних којима је на било који начин помагао, који ће му бити захвални као једном изузетном и драгом човеку и пријатељу. Скромном Жунковићу могу да узврате једино исто тако скромном али великом речи: Хвала.

Момир Милојевић

ДЕМЕТЕР ЖУНКОВИЋ (1904–1997)

Дана 27. фебруара 1997. преминуо је, у 93. години, врсни и гласовити стручњак за документацију Уједињених нација Деметер Жунковић (шпански борац 1936–1939, учесник у Народноослободилачком рату 1941–1945, службеник Министарства иностраних пос-

лова ФНРЈ, документариста у Информационом центру УН у Београду до пензионисања).

Полиглота по образовању, хуманиста по моралним назорима, привржен раду као животном моту — иза смрти Д. Жунковића остало је пуно сећања и анегдота. Више од двадесет година, по два-три пута седмично, све до неколико месеци пре но што је потпуно занемоћао, Д. Жунковић је сређивао документацију УН на Правном факултету у Београду, а то исто чинио и раније код других депозитара ове документације у претходној Југославији. Остаје као пријатно сећање код професора, слушалаца последипломских студија или студената о томе како је Д. Жунковић настојавао и по правилу успевао да пронађе тражени документ или публикацију у било ком центру документације, како у земљи тако и у иностранству. Тада би и сам био испуњен задовољством. Или, имајући преглед докумената у земљи, пописивао је дупликате и размењивао их тамо где су недостајали. Ми који смо имали задовољство да будемо чешће са њим, бивали смо затечени када се, онако у поодмаклим годинама пентрао на стубе, да са најгорњих полица послужи студенте, млађе од себе 60 година и више. Свуда у земљи био је дочекиван са поштовањем, такође и у Бечу и Женеви, где је имао пријатеље на истом послу.

Све што је учинио за Правни факултет у Београду, а такав случај је и са свим другим радним местима, чинио је без икакве накнаде, у најбуквалнијем смислу речи. И само помињање накнаде, па и покушаје са симболичним поклоном, он је одбијао као могућност. Једном речју, Д. Жунковић је био рођен за друга времена и просторе.

Кремација посмртних остатака преминулог Д. Жунковића обављена је 4. марта 1997. на Новом гробљу у Београду, према његовој последњој опоруци без почаста. Од сени умрлог Д. Жунковића опростили су се топлим речима говорници у име Удружења шпанских бораца у Југославији (од 1.700 учесника остало их је у животу 41), Савеза бораца, Института за међународну политику и привреду у Београду, а од стране пријатеља и сарадника са Правног факултета у Београду — његове Катедре за међународно право и међународне односе — потписник овог некролога.

Нека ових неколико реченица буде скроман израз захвалности оваквом човеку.

Стеван Ђорђевић